

ประพฤตินิยมรรยาททนายความ Misconduct against Lawyer's Etiquette

ว่าที่ ร.ต.สุวุฒิ สุกิจจากร*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้าน “ประพฤตินิยมรรยาททนายความ” โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- (1) ทนายความต้องดำรงตนให้เป็นที่ไว้วางใจต่อประชาชน
- (2) ทนายความเป็นผู้มีเกียรติและผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรม
- (3) ทนายความต้องประพฤติตนให้อยู่ในกรอบแห่งจรรยาบรรณ
- (4) ทนายความต้องพร้อมเสมอที่จะรับใช้ประชาชน

คำสำคัญ ประพฤตินิยมรรยาททนายความ

Abstract

This research is aimed to disseminate on the lawyer's misconduct emphasizing on the following items

1. Lawyers must always be trust to the people.
2. Lawyers are honorable persons and must be on the side of justice.
3. Lawyers must behave themselves under the frame of ethics.
4. Lawyers must be ready to serve the people.

Keywords : misconduct against lawyer's etiquette

บทนำ

ทนายความต้องปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วย มรรยาททนายความ (Etiquette) ซึ่งเป็นกฎระเบียบ ที่ทนายความทุกคนต้องปฏิบัติตาม ทนายความ จึงต้องประพฤติตนให้ดำรงด้วยความยุติธรรม โดยต้องประพฤติตนให้อยู่ในความชอบธรรม

และเป็นที่พึงไว้วางใจ หากทนายความขาดไว้ ซึ่งจริยธรรมแล้ว ก็อาจนำไปสู่การฝ่าฝืนจรรยาบรรณ ของผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความได้ ซึ่งจะ ถูกกลงโทษตามข้อบังคับว่าด้วย มรรยาท ทนายความ ดังนั้นมรรยาททนายความจึงเป็น สิ่งสำคัญยิ่งในการประกอบวิชาชีพทนายความ

*ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์

ทนายความพึงระลึกเสมอว่าเป็นผู้ที่มีเกียรติ และเป็นผู้ผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้แก่สังคม

ทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ และเป็นที่ยอมรับในสังคม ในนานาอารยประเทศ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในแวดวงนักกฎหมาย และประชาชนทั่วไป ถือได้ว่าเป็นสายธารแห่งความยุติธรรมในระดับต้นๆ ในความเป็นจริงแล้วนักกฎหมาย แยกแยะได้หลากหลายไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าต้องมีความรู้ทางด้านกฎหมายเป็นอย่างดี หลายคนอาจเข้าใจว่า เมื่อจบนิติศาสตร์บัณฑิตแล้ว สามารถว่าความได้ทันที ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การที่จะเป็นทนายความนั้น ต้องผ่านการอบรมทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ตลอดจนต้องผ่านการสอบปากเปล่าและผ่านการอบรมเรื่อง จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ และข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ ซึ่งผู้ที่ผ่านการอบรมจากสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ สภานายความ ย่อมต้องมีความภาคภูมิใจให้สมกับคำว่า วิชาชีพ “ทนายความ”

ผู้ที่เป็นทนายความจึงต้องตระหนักให้มากกว่าต้องปฏิบัติหน้าที่ โดยมีความใกล้ชิดกับประชาชน ผู้ที่ได้รับความสะดวกอื่น ดังนั้นทนายความที่ดีต้องมีจริยธรรมอันดีงามและปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพทนายความ และเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและผดุงความยุติธรรมให้กับสังคม ด้วยเหตุดังกล่าว หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 “สภานายความ” จึงเป็นองค์กรวิชาชีพตามกฎหมาย ที่มีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือการควบคุมมรรยาททนายความของคณะ กรรมการมรรยาททนายความ ซึ่งจัดว่ามีความสำคัญในการบริหารความยุติธรรมให้กับทนายความ ตลอดทั้งประชาชนที่ได้รับ

ความสะดวกอื่นในอันที่จะหาข้อเท็จจริงมาประกอบใช้ในการไต่สวนคดีมรรยาททนายความ ให้เกิดความบริสุทธิ์และยุติธรรม และผดุงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีแห่งทนายความ ดังคำกล่าวที่ว่า “ให้ความรู้คู่กับคุณธรรมและมีจริยธรรมนำวิชาชีพ”

บทความนี้กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นที่ประโยชน์ต่อทนายความ และประชาชนทั่วไป ตลอดจนทนายความที่เชี่ยวชาญทางกฎหมาย ให้ทราบถึงบทบาท ในการดำรงตนในวิชาชีพนี้ โดยมุ่งเน้นถึงประโยชน์แห่งสาธารณะและประชาชน

คำว่า “ทนายความ” นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ผู้ที่ได้อนุญาตให้ว่าต่างแก่ต่างแก่คู่ความในเรื่องอรรถคดี ในปี ร.ศ. 115 รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์จัดตั้งศาลสมัยใหม่ขึ้นตามจังหวัดต่างๆ พร้อมทั้งให้มีทนายความตามแบบใหม่ควบคู่กันไปด้วย ประกอบกับในขณะนั้นไม่มีการควบคุมคุณสมบัติจรรยาบรรณ ตลอดจนจริยธรรมของทนายความก่อให้เกิดความประพฤติอันไม่เหมาะสมของทนายความบางคนทำให้ชื่อเสียงของทนายความเป็นไปในทางที่ไม่ดี กระทั่ง ร.ศ.127 โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 127 ว่า “ให้ศาลมีอำนาจห้ามทนายความผู้ประพฤติตนไม่สมควรมิให้ว่าความในศาลใดศาลหนึ่ง หรือทุกศาลได้ และให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมตั้งกฎข้อบังคับเรื่องทนายความได้” การควบคุมมรรยาททนายความในยุคแรกจึงอยู่ในอำนาจศาลเป็นผู้ควบคุม ต่อมาปี พ.ศ. 2456 เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมก็ได้ออกกฎหมายข้าราชการผู้มีหน้าที่รักษาพระธรรมนูญเข้าว่าความในคดีอาญาหลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2457 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงก่อตั้งเนติบัณฑิตสภาขึ้น พร้อมกับได้ทรงตรา

พระราชบัญญัติ ทนายความฉบับแรกขึ้นใช้ คือพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2457 โดยมีพระราชประสงค์เพื่อให้การควบคุมคุณสมบัติ และมรรยาททนายความเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับทนายความอยู่นั้นยังไม่เพียงพอ จึงมีผู้ขาดคุณสมบัติเข้าแอบแฝงทำตัวเป็นทนายความเพื่อหาประโยชน์อันมิควรได้จากพี่น้องประชาชน ด้วยเหตุดังกล่าว ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องให้ทราบถึง หลักการประกาศสำคัญแห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2457 อันมีสาระสำคัญดังนี้

ประการแรก ตามพระราชบัญญัตินี้ได้แบ่งทนายความเป็น 2 ชั้น คือทนายความชั้นที่ 1 ได้แก่ ผู้สอบไล่วิชากฎหมายได้รับประกาศนียบัตรเป็นเนติบัณฑิต และทนายความชั้นที่ 2 ได้แก่ ทนายความซึ่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์กรุงเทพฯ ให้สอบสวนคุณสมบัติความรู้ ความชำนาญแล้ว เห็นสมควรจะทำหน้าที่ทนายความได้

ประการต่อมา บัญญัติให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ มีอำนาจในการออกใบอนุญาตทนายความ และใบอนุญาตว่าความนั้นมีอายุเพียง 1 ปี

ประการสุดท้าย เรื่องการควบคุมมรรยาททนายความบัญญัติให้เป็นอำนาจของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์กรุงเทพฯ โดยมีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้ทนายความว่าความในศาลยุติธรรมมีกำหนดไม่เกินกว่า 3 ปี หรือจะออกคำสั่งให้ลบชื่อออกจากทะเบียนก็ได้เมื่อเห็นว่าทนายความประพฤติตนไม่เหมาะสม นอกจากนี้ยังบัญญัติให้มีคณะกรรมการของเนติบัณฑิตยสภา ทำหน้าที่พิจารณาสอดส่องความประพฤติของทนายความ เพื่อทำความเห็นชี้ขาดลงไว้ในรายงานเสนอแก่อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ต่อไป

พุทธศักราช 2475 ได้เกิดเหตุการณ์ครั้งสำคัญที่สุดในประวัติการปกครอง คือการเปลี่ยนแปลงการปกครองภายใต้การดำเนินการของ “คณะราษฎร” ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้มีการตราพระราชบัญญัติทนายความฉบับที่ 2 คือพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2477 สาระสำคัญแห่งพระราชบัญญัตินี้ คือการเพิ่มเติมคุณสมบัติทนายความ กำหนดให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยสามารถเป็นทนายความชั้นหนึ่งได้ เนื่องจากแต่เดิมตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2457 ผู้ซึ่งมีสิทธิเป็นทนายความชั้นหนึ่งต้องเป็นผู้ที่สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิต นอกจากนี้ได้มีการกำหนดวันหมดอายุในใบอนุญาตทนายความในวันที่ 31 มีนาคม แห่งปีที่ได้รับอนุญาตให้ว่าความ และจะต้องต่อใบอนุญาตทุกปีจึงจะไม่ขาดทะเบียน หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติทนายความแล้ว ยังไม่มีการแก้ไขปรับปรุงเรื่อยมา ต่อมาในปี พ.ศ. 2481 ได้มีการแก้ไขมรรยาททนายความให้พนักงานอัยการมีอำนาจขอให้ดำเนินการไต่สวนทนายความซึ่งประพฤติผิดมรรยาทได้ และการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง พ.ศ. 2483 เรื่องสิ้นสุดอายุใบอนุญาตว่าความ จากเดิมกำหนดไว้วันที่ 31 มีนาคม แก้ไขเป็นวันที่ 31 ธันวาคม แห่งปีที่ได้รับอนุญาตให้ว่าความ

จนกระทั่ง พ.ศ. 2522 จึงได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติทนายความขึ้นใหม่ เพื่อเรียกกรองให้ได้มาซึ่งสภาทนายความ ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2523 และได้นำเสนอต่อ นายชวน หลีกภัย ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป ระยะเวลาตั้งแต่

ปี พ.ศ. 2523 ติดต่อกันเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2528 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 คือ

ประการที่ 1 บทบัญญัติมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัตินี้ บัญญัติว่าให้มีสภาขึ้นสภาหนึ่ง เรียกว่า “สภาทนายความ...” นับตั้งแต่นั้นมา “สภาทนายความ” จึงเป็นสถาบันนิติบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความที่สามารถปกครองตนเองเป็นของทนายความเพื่อทนายความ และโดยทนายความ มาจากหลักการปกครองพื้นฐานในระบบประชาธิปไตย

ประการที่ 2 เปลี่ยนแปลงอำนาจในการจดทะเบียนและควบคุมมรรยาททนายความจากเดิมซึ่งเป็นอำนาจของเนติบัณฑิตสภา ให้สภาทนายความเป็นผู้มีอำนาจจดทะเบียนออกใบอนุญาตว่าความ และควบคุมมรรยาททนายความ

ประการที่ 3 กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะขอจดทะเบียน และรับใบอนุญาตเป็นทนายความเพิ่มเติม กล่าวคือ นอกจากจะเป็นผู้สำเร็จปริญญาตรีทางนิติศาสตร์แล้ว ยังต้องผ่านการฝึกอบรมมรรยาททนายความ หลักปฏิบัติเบื้องต้นในการว่าความ และการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการฝึกอบรมว่าความ นอกจากนี้แล้วพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นผลให้ไม่มีทนายความชั้นสองอีกต่อไป เนื่องจากผู้ที่เป็นทนายความชั้นสองก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นผู้ที่ได้จดทะเบียนอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ และมีสิทธิขอต่ออายุใบอนุญาต หรือขอจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ประการสุดท้าย มีการกำหนดให้มีกองทุนสวัสดิการทนายความ เพื่อช่วยเหลือทนายความที่ได้รับความเดือดร้อนหรือทายาทของทนายความที่ถึงแก่ความตายซึ่งได้รับความเดือดร้อนให้ได้รับเงินสงเคราะห์จากกองทุนสวัสดิการทนายความ บทบัญญัติที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง คือการกำหนดให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายรวมทั้งจัดให้มีกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายด้วย

วิชาชีพ “ทนายความ” นับตั้งแต่อดีตได้มีการพัฒนาปรับปรุงให้ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับจนกระทั่งได้มีการจัดการจัดตั้ง “สภาทนายความ” ขึ้นโดยพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 เพื่อให้เป็นสถาบันของผู้ประกอบวิชาชีพนี้ มีมาตรฐานในการกำหนดคุณสมบัติควบคุมดูแลสอดส่อง มรรยาทจรรยาบรรณของผู้ประกอบอาชีพให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และอยู่ภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์วิธีการที่ชัดเจนเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือไว้วางใจ และเป็นที่ยิ่งของประชาชน

ทนายความทุกคนควรจะต้องรู้ถึงความเป็นมาของคณะกรรมการมรรยาททนายความดังนี้

ทนายความเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม และมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผดุงความยุติธรรมในสังคม เนื่องจากทนายความเป็นผู้คอยช่วยเหลือประชาชน หรือสังคมให้ได้รับความคุ้มครองที่เป็นธรรมตามกฎหมาย ในด้านคดีความทั้งหลายทั้งปวง

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 51 กำหนดให้ทนายความต้องประพฤติตนตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ ซึ่งมาตรา 53 กำหนดข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความต้องประกอบไปด้วยข้อกำหนดดังต่อไปนี้ คือ

1. มรรยาทของทนายความต่อศาลและในศาล
2. มรรยาทต่อตัวความ
3. มรรยาทของทนายความต่อทนายความด้วยกัน
4. มรรยาทของทนายความต่อประชาชนผู้มีอรรถคดี
5. มรรยาทเกี่ยวกับความประพฤติของทนายความ
6. การแต่งกายของทนายความและ
7. การปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการมรรยาททนายความ คณะกรรมการสภาทนายความ หรือสภานายกพิเศษ

วัตถุประสงค์ของสภาทนายความ

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 7 กำหนดวัตถุประสงค์ของสภาทนายความไว้ 5 ประการดังนี้

1. ส่งเสริมการศึกษาและการประกอบวิชาชีพทนายความ
2. ควบคุมมรรยาททนายความ
3. ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกสภาทนายความ
4. ส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสภาทนายความ

5. ส่งเสริมช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย โดยเฉพาะและประชาชนโดยทั่วไป เมื่อมีปัญหากฎหมายก็จำเป็นต้องพึ่งพาทนายความเพื่อช่วยเหลือขจัดปัญหานั้นสำหรับประชาชนผู้มีความรู้และมีฐานะดีพอที่จะว่าจ้างทนายความเข้าช่วยเหลือแก้ปัญหาให้ตนได้ย่อมไม่เกิดความเสียหาย แต่หากเป็นประชาชนซึ่งไม่มีความรู้ อีกทั้งยังฐานะไม่เอื้ออำนวย ก็จะประสบปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือถูกเอาเปรียบ

จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการช่วยเหลือ ตลอดทั้งเผยแพร่ความรู้ สภาทนายความได้จัดให้มีโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ซึ่งจะได้อธิบายถึงโดยละเอียดต่อไปในเรื่องการบริหารสภาทนายความ

ปัญหาการช่วยเหลือประชาชนของทนายความ

ทนายความใหม่ๆ มักจะมีประสบการณ์ในการดำเนินคดีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับพนักงานอัยการซึ่งมีอาวุโสมากในการดำเนินคดีอาญา โดยเฉพาะที่ผ่านการว่าความในคดีอาญามาเป็นเวลานาน

การแก้ไข

ควรเคร่งครัดในการจัดทนายความขอแรงหรือทนายความด้านช่วยเหลือประชาชนที่มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินคดีและว่าความ แต่ปัญหาเกิดจากการมีทนายความอาวุโสมักดำเนินคดีส่วนตัวที่ได้รับรายได้สูง และไม่มีเวลาหรือไม่สนใจในการดำเนินคดีช่วยเหลือประชาชน

วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพอันทรงเกียรติที่สังคมให้ความเชื่อมั่นและศรัทธา ดังนั้น จึงควรทราบถึงความเป็นมาของทนายความทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วย คงต้องกล่าวถึงในยุคของอาณาจักรโรมัน ซึ่งท่านอาจารย์เฉลิม สถิตยทอง ได้เขียนไว้ในตำราหลักวิชาชีพนักกฎหมาย ซึ่งมีความน่าสนใจดังนี้

ระยะแรกๆ ที่ประชาชน มีคดีความกันก็ต้องดำเนินคดีเอง ไม่มีผู้ใดเป็นตัวแทนดำเนินคดีให้ เพราะเป็นสมัยโบราณมีแนวคิด คู่ความต้องต่อสู้คดีด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ความจริง การดำเนินคดีจึงมีเพียงศาลทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษา และโจทก์กับจำเลย ที่เป็นตัวความในการต่อสู้คดีเท่านั้น

ไม่มีผู้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนใจที่ตัวแทนจำเลย แต่เนื่องจากตัวความจะไม่รู้กฎหมาย ทำให้ตัวความไม่ได้รับความยุติธรรม ต่อมาจึงเกิดการรับแต่งคำแถลงแทนตัวความ เพื่อนำเสนอต่อศาล โดยคำแถลงก็จะอ้างหลักกฎหมาย ซึ่งจะคล้ายกับคำแถลงการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงเกิดอาชีพตัวแทนรับดำเนินคดีให้ตัวความขึ้นมาตั้งแต่นั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าวิชาชีพทนายความ เริ่มเกิดขึ้นแล้วตั้งแต่สมัยก่อนมีมหาอาณาจักรโรมันนั่นเอง แต่สำหรับความเป็นมาของทนายความของไทยเรานั้น คงต้องกล่าวถึงหลักฐานในกฎหมายตราสามดวง ลักษณะรับฟ้องบทที่ 1 มีข้อความว่า” ผู้ใด มีใช่คดีตน มีใช่คดีบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย หรือป้า น้ำ อา บุตร ภริยา พี่น้องตนบังอาจเก็บเอาเนื้อความผู้อื่นมาร้องฟ้อง ผู้นั้นบังอาจให้ยากแก่ความเมื่องท่าน เป็นละเมิดให้ไหมโดยยศถาศักดิ์ อย่าให้รับฟ้องไว้พิจารณา” ซึ่งตามบัญญัติในกฎหมายตราสามดวงบทนี้ ผู้ที่มีใช่ญาติของตัวความ นำเอาคดีความของผู้อื่นมาฟ้องร้องแทนมิให้รับไว้พิจารณา อีกทั้งผู้ที่เอาความผู้อื่นมาฟ้องแทนนั้น จะมีความผิดและได้รับโทษด้วย

จากที่กระผมได้เล่าประวัติความเป็นมาของทนายความในอดีตที่มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ก็คงต้องมาทำความเข้าใจคำว่า “ข้อบังคับมรรยาททนายความ”^{*} ว่าหมายถึง จรรยาบรรณที่กำหนดเป็นข้อปฏิบัติ และข้อห้ามปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพทนายความ (profession ethics) ดังนั้น มรรยาททนายความจึงเป็นข้อบังคับที่เป็น แนวทางในการประกอบวิชาชีพทนายความ

ซึ่งทนายทุกคนต้องระมัดระวัง และเคร่งครัดถือปฏิบัติตาม เพื่อให้ได้มาซึ่งความสงบสุขของสังคมอย่างแท้จริง หากทนายความผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2528 ถือว่าทนายความผู้นั้นประพฤติผิดมรรยาททนายความ ย่อมต้องถูกดำเนินคดีมรรยาททนายความ ซึ่งจะมีบทลงโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 52 ซึ่งกล่าวถึงโทษผิดมรรยาททนายความไว้ 3 สถาน คือ

1. ภาคทัณฑ์
 2. ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน 3 ปี หรือ
 3. ลบชื่อออกจากทะเบียนทนาย ความ
- หากผิดมรรยาททนายความเล็กน้อย และเป็นความผิดครั้งแรก ถ้าผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตาม มาตรา 66 มาตรา 67 หรือมาตรา 68 แล้วแต่กรณี เห็นว่า มีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้ โดยว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้”

กระผมเองมีประสบการณ์ ซึ่งได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ รู้สึกเป็นห่วงเพื่อนๆ ทนายความตลอดจนน้องๆ ทนายความรุ่นใหม่ซึ่งอาจไม่ทราบถึงความผิดที่ตกลงไปด้วยเข้าใจว่า อาจกระทำได้อีกจะถูกร้องเรียนมายังสภาพทนายความ ในความผิดฐานประพฤติผิดมรรยาททนายความนั่นเอง

กระผมขออนุญาตยกตัวอย่าง 2 เรื่อง เพื่อเป็นอุทาหรณ์แก่เพื่อนๆ ทนายความ ทั้งหลายดังนี้

^{*} บทความนี้ เป็นส่วนหนึ่งของบทความ “จริยธรรมและมรรยาททนายความ” ซึ่งคณะทำงานส่งเสริมและประสานงานการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ ได้ร่วมกันเขียนเพื่อมอบให้สภาพทนายความจัดพิมพ์

คำสั่งที่ 24/2555

เรื่อง ใช้กลอุบายหลอกลวงให้ลูกความหลงเชื่อ เพื่อให้ได้เงินโดยมิชอบ (มรรยาทฯ ข้อ 14 และ ข้อ 18)*

ภรรยาผู้กล่าวหาฟ้องคดีมรดก ศาลพิพากษา ยกฟ้อง จึงได้ยื่นอุทธรณ์ ระหว่างอุทธรณ์ ได้รู้จักกับผู้ถูกกล่าวหา และพวกบุคคลทั้งสอง ได้หลอกลวงผู้กล่าวหา และภรรยาหากต้องการ ให้คดีชนะ จะต้องวิ่งเต้นผู้พิพากษา และอ้างว่า รู้จักผู้พิพากษา ระดับสูงหลายคนสามารถ ดำเนินการได้ โดยเรียกค่าวิ่งเต้น 1,000,000 บาท ผู้กล่าวหาได้จ่ายเงินเป็นเช็คธนาคารครั้งแรก 200,000 บาท ครั้งที่สอง 800,000 บาท โดย ผู้ถูกกล่าวหา กับพวกได้ทำหนังสือสัญญากู้เงิน ให้ไว้เป็นหลักฐานการรับเงิน และสัญญาว่าถ้า วิ่งเต้นไม่สำเร็จจะคืนเงินให้ทั้งหมด ต่อมาศาล อุทธรณ์ได้พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น ผู้กล่าวหา จึงขอเงินคืนทั้งหมดแต่ ผู้ถูกกล่าวหาไม่คืน

ผู้ถูกกล่าวหาประกอบวิชาชีพทนายความ แต่ไม่ได้ให้คำปรึกษาแก่คู่ความ และภรรยา กลับ แนะนำให้วิ่งเต้นคดีเพื่อชนะคดีเป็นการกระทำ ผิดกฎหมาย และผู้ถูกกล่าวหาเคยถูกลงโทษ ภาคทัณฑ์และว่ากล่าวตักเตือน ในคดีมรรยาท ทนายความมาก่อน คณะกรรมการสภาทนายความ ให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาเนื่องจากประพฤติผิด ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาท ทนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 14 และ ข้อ 18 อย่าง ร้ายแรง ให้ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ เป็นการเหมาะสมแก่พฤติการณ์ แห่งคดีแล้ว

เมื่อพิจารณาจากคำสั่ง 24/2545 ถือได้ ว่า เป็นการลงโทษที่รุนแรงถึงขั้นลบชื่อจากการ

เป็นทนายความ ซึ่งถือได้ว่าจะมาประกอบวิชาชีพ ทนายความอีกไม่ได้แล้ว ดังนั้น จึงขอให้เพื่อนๆ และน้องๆ ทนายความตระหนักถึงความเป็น มืออาชีพ ในการทำหน้าที่ทนายความให้ดีที่สุด

ต่อไปขอนำคำสั่ง 29/2545 มาเพื่อเป็น กรณีศึกษาดังนี้

คำสั่งที่ 29/2545

เรื่อง จงใจขาดนัดหรือทอดทิ้งคดี (มรรยาทฯ ข้อ 12(1))

ศาลอาญาได้มีหนังสือ ขอแรงผู้ถูกแจ้งกล่าวหาให้เป็นทนายความจำเลย ในคดีอาญา โดยนัด ให้ผู้ถูกแจ้งกล่าวหาไปพบจำเลย แต่ผู้ถูกแจ้ง ข้อกล่าวหาไม่ได้ไปพบจำเลย ในวันนัดสืบพยาน โจทก์และนัดซักค้านพยานโจทก์ ผู้ถูกแจ้งกล่าวหาไม่ได้ไปศาลอ้างว่าจดวันนัดผิดทั้งสองนัด จำเลยได้ขอถอนแจ้งผู้ถูกกล่าวหาออกจากการ เป็นทนายความ และศาลมีคำสั่งอนุญาตตาม คำขอและได้ตั้งทนายความคนใหม่ทำหน้าที่ ผู้ถูกแจ้งกล่าวหาเป็นทนายความนาน 10 ปี ไม่ใช่ ทนายความใหม่ ต้องมีความรับผิดชอบในการ ทำหน้าที่ทนายความ อันมีต่อคดีของลูกความ การไม่ทำหน้าที่ทนายความให้จำเลยในชั้น พิจารณาของศาล เป็นการจงใจขาดนัดหรือทอดทิ้ง คดี เป็นการประพฤติผิดข้อบังคับ สภาทนายความ ว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 12(1) คณะกรรมการสภาทนายความมีคำสั่งลงโทษ ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนด 3 เดือน จึงเหมาะสมแห่งพฤติการณ์แห่งคดีแล้ว

จากที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่า ทนายความ เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับพี่น้อง

* คำสั่งสภานายกพิเศษแห่งสภามานายความ, คู่มือสอบสวนคดีมรรยาททนายความ, หน้า 179.

ประชาชน ฟังระลึกเสมอว่าผู้มีอาชีพทนายความ ต้องทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เพราะได้รับความไว้วางใจ จากประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนทางกฎหมาย หากท่านทำตัวไม่เหมาะสมและไม่อาจเป็นที่พึ่ง ของประชาชน นั้นย่อมเป็นภาพลักษณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย แก่วงการทนายความได้ ดังนั้นการจะทำการใดฟังระลึกที่คนส่วนใหญ่ที่อาจ ได้รับผลกระทบจากการกระทำของท่าน ฟังคำนึง เสมอว่าต้องทำเพื่อประโยชน์สูงสุดแห่งความ ยุติธรรม

กระผมต้องขอกราบขอบพระคุณ สภา ทนายความ ตลอดทั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่ให้โอกาสกระผมได้เผยแพร่ความรู้ทางด้าน

กฎหมายให้กับเพื่อนๆ ทนายความตลอดจน พี่น้องประชาชน ให้ตระหนักว่า “ทนายความ” ก็คือส่วนหนึ่งแห่งสายธารแห่งความยุติธรรม และ ทนายความต้องมีจริยธรรม มีคุณธรรมในการ ประกอบวิชาชีพทนาย เฉพาะอย่างยิ่ง ต้องประพฤติ ตนตามหลักธรรมที่กำหนดไว้ในข้อบังคับว่าด้วย มรรยาททนายความ.

บรรณานุกรม

คณะกรรมการมรรยาททนายความ คู่มือการ สอบสวนคดีมรรยาททนายความ. (2548) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528. กรุงเทพฯ : บริษัท การพิมพ์จำกัด.